

Duitsland in 2019

[Achtergrond](#) - 3 januari 2019 - Auteur: Marja Verburg

In de Duitse politiek wordt vooral het najaar van 2019 spannend; dan zijn er verkiezingen in drie Oost-Duitse deelstaten en heeft de regering Merkel-IV haar evaluatiemoment. Mogelijk komt er dan een voortijdig einde aan Merkels kanselierschap. Cultuurministers verheugen zich op de herdenking van 100 jaar Bauhaus en de opening van het Humboldt Forum in Berlijn. Een overzicht van Duitsland in 2019:

Politiek en maatschappij:

Duitsland is per 1 januari voor twee jaar lid van de VN-Veiligheidsraad. De laatste keer dat het land in de raad over internationale veiligheid en vrede mocht meestemmen, was in 2011-2012. Christoph Heusgen zit als Duitse VN-ambassadeur in New York aan de onderhandelingstafel en zal nauw met permanent lid Frankrijk samenwerken. Beide landen richten zich onder meer op de thema's klimaatverandering en conflictpreventie.

Stuttgart is de eerste Duitse stad waar sinds 1 januari in de hele stad een rijverbod voor oudere dieselauto's geldt. Begin 2018 bepaalde de hogere bestuursrechtbank in Leipzig dat steden rijverboden voor diesels mogen opleggen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Hamburg sloot in 2018 als eerste twee weggedeelten af voor vervuilende dieselauto's. Later dit jaar volgen gehele of gedeeltelijke [dieselverboden](#) in Keulen, Bonn, Frankfurt en Berlijn en mogelijk meer steden als de luchtkwaliteit in de eerste maanden van 2019 daar slecht blijft.

Koning Willem-Alexander en koningin Máxima zijn op 6 maart samen met een Nederlandse handelsmissie in Bremen. Thema's zijn ruimtevaart en windenergie op zee. Het is het zevende [werkbezoek](#) van het koningspaar aan Duitsland sinds Willem-Alexander in 2013 koning werd. De afgelopen jaren heeft hij twaalf van de zestien Duitse deelstaten bezocht.

Groot-Brittannië verlaat naar alle waarschijnlijkheid op 29 maart de EU. Als de Brexit volgens het akkoord verloopt dat het VK en de EU vorig jaar november sloten, blijft Groot-Brittannië voor een overgangstermijn tot en met 2020 in de douane-unie met de EU. In die tijd moet een nieuw handelsakkoord worden

gesloten. Het kan ook tot een zogenoemde harde Brexit komen. Dan moet Duitsland rekening houden met honderden miljoenen aan extra kosten, [waarschuwde](#) de Duitse eurocommissaris Oettinger eind december. Het Duitse bedrijfsleven [vrees](#)t bij een harde Brexit een flink verlies van banen en welstand in Duitsland. Het VK is het op vier na grootste exportland voor Duitsland, daarvan hangen 750.000 arbeidsplaatsen af, zegt de Kamer van Koophandel DIHK.

Herdenkingsjaar 2019:

1919: 100 jaar [Verdrag van Versailles](#) (28 juni), dat Duitsland veroordeelde tot torenhoge herstelbetalingen; [Weimarer Verfassung](#) (augustus), de eerste democratische Duitse grondwet trad in werking

1939: 80 jaar [Begin Tweede Wereldoorlog](#) (1 september), Hitler viel Polen binnen

1944: 75 jaar [Aanslag van generaal Von Stauffenberg](#) op Hitler (20 juni)

1949: 70 jaar [Duitse democratische grondwet](#) wordt van kracht, tegelijk met de oprichting van de BRD (23 mei); [Oprichting van de DDR](#) (7 oktober)

1989: 30 jaar [Val van de Muur](#) (9 november)

Op zondag 26 mei gaan de Duitsers naar de stembus voor de Europese verkiezingen. Nederland doet dat op 23 mei. Veel Duitsers vrezen een winst van de nationalisten en de populisten in Europa. De SPD vreest opnieuw een slecht verkiezingsresultaat, wat er volgens verschillende Duitse media toe zou kunnen leiden dat de partij uit de regering-Merkel stapt. Als de christendemocratische EVP-fractie de grootste wordt in het Europees Parlement, maakt de Duitser Manfred Weber (CSU), de *EVP-Spitzenkandidat*, een goede kans om de volgende voorzitter van de Europese Commissie te worden.

Op dezelfde 26e mei kiezen de inwoners van de deelstaat Bremen een nieuw parlement. De vraag is of de huidige rood-groene coalitie genoeg stemmen haalt om door te kunnen regeren.

Met veel spanning wordt naar de verkiezingen in drie Oost-Duitse deelstaten van komend najaar gekeken: op 1 september in Brandenburg en Saksen en op 27 oktober in Thüringen. De CDU wordt er in de [peilingen](#) op de hielen gezeten door de rechts-populistische AfD, die in alle drie de deelstaten de grootste partij zou kunnen worden. Dat zou een nieuwe gevoelige klap zijn voor de christendemocraten na de nederlagen vorig jaar in Beieren en Hessen. Ook de SPD staat er in de peilingen slecht voor. Het maakt dit jaar voor het toch al zo moeizaam regerende kabinet Merkel-IV extra lastig.

In het najaar is ook de evaluatie van Merkel-IV gepland, die de coalitiepartijen in hun regeerakkoord hebben afgesproken. Als die er al van komt, want het is ook

mogelijk dat de regering voor die tijd valt, bijvoorbeeld als de SPD toch besluit eruit te stappen. Mocht de evaluatie in het najaar een voortijdig einde van Merkels laatste ambtstermijn betekenen, komen er waarschijnlijk nieuwe verkiezingen. Maar dat hoeft niet. Als Merkel of de SPD opstappen, kan het [ook zonder nieuwe verkiezingen](#) tot een zogenaemde Jamaica-coalitie komen van CDU/CSU, FDP en Groenen. Ook is een minderheidsregering een mogelijkheid.

Cultuur en sport

De Duitse kunst- en architectuurwereld staat in 2019 uitgebreid stil bij de 100e verjaardag van Bauhaus, de kunstschool die in 1919 in Weimar werd opgericht. De school, met kunstenaars als Walter Gropius, Paul Klee, Lyonel Feininger en Wassily Kandinsky, moest door verbinding van nijverheid, leven en kunst een laboratorium zijn voor een nieuwe humanere vormgeving van de maatschappij. Al snel werd Bauhaus een ontmoetingsplek voor de internationale avantgarde, maar daar kwam na slechts 14 jaar ruw een einde toen de nazi's aan de macht kwamen. Onder het motto 'Die Welt neu denken' vinden in 2019 [meer dan 500](#) tentoonstellingen, debatten en andere bijeenkomsten in heel Duitsland plaats. Grote tentoonstellingen zijn er in de drie Bauhaus-instituten in Weimar, Dessau en Berlijn.

In de zomer, van 7 juni tot 7 juli, hopen de Duitse voetbalsters hun derde WK-titel te veroveren tijdens het WK voetbal voor vrouwen [in Frankrijk](#). De Duitse vrouwen waren twee keer eerder wereldkampioen - in 2003 en in 2007 - en acht keer Europees kampioen, voor het laatst in 2013. Maar bij de laatste twee toernooien in 2015 en 2017 haalden ze de finale niet. De concurrentie is groter geworden. Nederland hoopt na het gewonnen EK van 2017 ook op goede resultaten in Frankrijk. Beide landen kunnen elkaar pas na de groepsfase tegenkomen.

In het najaar moet een deel van het Humboldt Forum in het herbouwde stadsslot aan Unter den Linden in Berlijn open gaan. Het is spannend of dat lukt. Het Humboldt Forum moet een toonaangevend [cultuur- en museumcentrum](#) worden, waarin onder meer de door de Nederlander Paul Spies ontwikkelde [Berlijn-expositie](#) onderdak vindt, net als de etnologische en Aziatische verzamelingen van de Stiftung Preußischer Kulturbesitz. Maar eerst moet het stadsslot met 40.000 vierkante meter oppervlakte nog worden opgeleverd. Een datum voor de oplevering is nog niet bekend. Onwaarschijnlijk is dat de 250 geboortedag van naamgever en ontdekkingsreiziger Alexander von Humboldt op 14 september wordt gehaald.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/29838/duitsland-in-2019>